

PM – BARNPERSPEKTIV DP SYDVÄSTRA PLANIA

2026-01-14

PLANENS SYFTE

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra ny bostadsbebyggelse, lokaler för centrumändamål, nya gator och offentliga platser samt ytor för idrott. Vidare syftar detaljplanen till att skydda viktiga natur- och kulturmiljövärden samt bekräfta befintlig skolverksamhet och möjliggöra viss utökning av befintligt skolområde. Strukturen av bebyggelse, gator, mötesplatser och idrott ska bidra till att koppla samman området med sin omgivning i syfte att göra området till en tydligt sammanhängande del av Sickla. Bebyggelsen ska bidra till bostadsförsörjningen och ökade stadskvaliteter genom en god arkitektonisk gestaltning med variation i fasadutformning, volym och takutformning.

I enlighet med kommunens strategi Miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen i Nacka har ambitioner inom strategins sex strategiska inriktningar formulerats. Aktuella åtgärder föreslås och av dessa är det framför allt fyra som är relevanta för barnperspektivet:

- Detaljplanen tillför, förutom fotbollsplaner, även ett torg som är tillgängligt för alla. Sammantaget är dessa tillräckligt stora för att försörja områdets befolkning. Platsen kommer omges av stora befintliga träd och ny grönska.
- Stadsbyggnadsprojektet ska förstärka befintliga gång- och cykelstråk som leder till natur och friluftsområden och Stockholms skärgård, bland annat ingår upprustning av del av det så kallade Vattenstråket i genomförandet av stadsbyggnadsprojektet som detaljplanen är en del av.
- Lokalgatan planeras med breda gångbanor och gatans utformning uppmuntrar till låga hastigheter för biltrafiken.
- Stadsgrönska är en självklar del i det nya kvarteret vid såväl stadsgator som lokalgator, torget, bostadsgården, taklandskap och fasader. Bevarandet av stora befintliga träd är en viktig del. Grönskan binder koldioxid och bidrar med ekosystemtjänster både vad gäller spridningsvägar och biologisk mångfald, men även till att kunna ta hand om och fördröja stora regnmängder och minska risken för översvämningar. Dessutom bidrar den till att sänka temperaturen lokalt vid värmeböljor, ger skugga under varma dagar samt dämpar ljud och buller och renar luft.

TIDIGARE UTREDNING

En barnkonsekvensanalys tog fram hösten 2017 av Landskapslaget AB och Unga Berättar, Kulturskolan Stockholms Stad, på uppdrag av Nacka kommun. Utgångspunkten var det planförslag som presenterades vid det första samrådet, år 2017, vilket i flera avseenden skiljer sig från aktuell detaljplan. Nedan sammanfattas de konsekvenser som barnkonsekvensanalysen då kom fram till för samrådsförslaget från 2017:

- För barn och unga innebär projektet att de får en skola med moderna och ändamålsenliga lokaler och med ett tillräckligt antal skolplatser.
- I den kommande processen är det viktigt att prioritera barn och ungdomar, såväl i projekteringsfasen som i kommande planer inom Nacka stad.
- En tydlig konsekvens av förslaget är att det kommer vistas fler barn i området. Inom planområdet finns idag inga friytor och i förslaget tillkommer inga. Ett ökat antal barn

kommer dock innebära ett högre tryck på befintliga ytor och funktioner även utanför planområdet.

- Gymnastikhallens flytt innebär att färre barn och unga får möjlighet att träna gymnastik i organiserad form. Den redan populära fotbollsplanen kommer förmodligen att belastas mer då fler barn flyttar in. Möjligheten till att spontant använda fotbollsplanen kan begränsas även med dess nya placering på taket. Den minskade variationen av träningsformer och fritidssysselsättningar innebär att barns olika behov utifrån kön, ålder, bakgrund, ekonomi och intressen inte kan tillgodoses på samma sätt som tidigare.
- Planförslaget bidrar med bostäder i bra läge och uppnår planens syfte att skapa bostäder nära god kollektivtrafik. En risk i planens samrådsförslag är dock att bostadsgårdarna blir små och skuggiga med begränsade möjligheter att rymma ytor och funktioner för barn.
- Genom planförslaget kan fler barn gå i förskola och skola. Det finns även möjlighet för andra verksamheter, exempelvis kulturskolan, att nyttja skolans lokaler. Detta kan öka planområdets kultur- och fritidsutbud för barn och unga. En risk är emellertid att förskole- och skolgårdarnas disponering, utformning, funktioner och storlekar inte blir tillräcklig när antalet barn ökar och utrymmet per barn minskar. Andelen kvadratmeter per barn är under Boverkets rekommendationer både för grundskolan och förskolan.
- För barns möjligheter till självständig rörelse finns risk för negativa konsekvenser av förslaget som helhet (Nacka Stad) gällande skolvägar och rörelse till målpunkter i Nacka. En trolig konsekvens är också att målpunkterna kommer bli svårare att nå från planområdet på grund av att trafikmängden på omgärdade gator förmodligen ökar. Däremot kommer tunnelbanans utbyggnad ge barnen en större tillgång till hela stadens resurser.
- Risker med förorenad mark och bullerstörningar minskar troligen jämfört med dagens situation när planförslaget är färdigställt, vilket är positivt för barnens hälsa. Byggtiden kommer dock innebära störningar, ett enskilt barn riskerar att ha hela sin skolgång intill en byggarbetsplats. Men det finns flera möjligheter med byggprocessen. Inte minst med att inkludera barn och unga, från planeringsfasen och fram till att byggnationen är klar.

NUVARANDE PLANERINGSINRIKTNING

En ny planeringsinriktning beslutades av kommunstyrelsen den 21 december 2020. Beslutet innebär två 7-spelarplaner för fotboll, upprustning av Sickla skola, nya lokaler för förskolan Växthuset, bibehållen gymnastikhall samt nya bostäder.

Detaljplanen för Sydvästra Plania möjliggör nu cirka 200 bostäder, två 7-spelarplaner för fotboll, en ny lokalgata samt ett torg. Vidare skyddar detaljplanen viktiga natur- och kulturmiljövärden samt bekräftar befintlig skolverksamhet och möjliggör viss utökning av befintligt skolområde. Planområdet är ett centralt beläget område där många olika intressen konkurrerar om tillgängliga ytor. Avvägningar har därför skett mellan motstående intressen. Med hänsyn till områdets centrala läge har möjliggörandet av bostäder vägt tyngre än en 11-spelarplan. Tillskapandet av två 7-spelarplaner, bevarande av värdefulla träd och friyta på skolgården har vägt tyngre än tillskapandet av parkeringsplatser för skola och idrott.

Nedan beskrivs barnkonsekvenser utifrån aktuellt planförslag.

TRYGGHET OCH ORIENTERBARHET

Planområdet kan idag upplevas otryggt när fotbolls- och skolverksamheten inte pågår. Den östra delen av planområdet består av en instängslad grusyta samt parkeringsplats vilket bidrar till otrygghet. Detaljplanen syftar till att möjliggöra för en plats som ökar människors närvaro, aktivitet och sociala kontroll genom att bland annat föreslå att fönster och bostadsentréer vänds mot gator och torg med avsikten att skapa flöden och undvika känslan av baksida. Närheten mellan bostäder och fotbollsplan kan komma att upplevas otryggt för spelare och tränare på grund av boende som störs.

I samband med genomförandet av detaljplanen förtydligas gångstråket "Vattenstråket" direkt väster om planområdet. "Vattenstråket" har som avsikt att koppla samman Sicklasjön och Svindersviken och utgör ett övergripande koncept för sträckan och består av ett dokument som har tagits fram i samverkan mellan kommunen och fastighetsägare. Det fungerar som vägledning och inspiration vid utveckling, förvaltning och användning av stråket. Målet är att ett attraktivt promenadstråk, som är tydligt och inbjudande, ska växa fram över tid. Genom att utveckla "Vattenstråket" blir det tydligt var det allmänna gångstråket löper och vilka ytor som tillhör skolgården och därmed skapas förutsättningar för att denna del av "Vattenstråket" kan bli mer välanvänt. Längs "Vattenstråket" mellan Gillevägen och Järlaleden kommer kommunen på sikt att förädla de mindre parkytor som ansluter till det. Detta är något som ytterligare kommer att stärka stråkets attraktivitet och trygghet. Verksamhetslokaler och balkonger bidrar också till rörelser och social kontroll och kommer delvis att placeras mot allmän plats.

Detaljplanen innebär att planområdet och befintlig bebyggelse och offentliga rum kan integrera till en tydligare och mer sammanhållen stadsdel än den är idag. Bland annat innebär detaljplanen att ett nytt stråk genom området, förbi torget, blir en ny gen koppling för gående och cyklister från söder mot målpunkten Sickla köp kvarter med befintlig och tillkommande kollektivtrafik. Att tillföra bostäder i planområdet gör att det befolkas en större del av dygnet jämfört med dagens situation som bara innebär närvaro av människor vid träningar och under skoltid. Närvaro av fler människor i planområdet under hela dygnet kombinerat med närhet till kollektivtrafik och service ger förutsättningar för ett befolkat stadsrum. Detta är mycket positivt för det sociala livet och kan bidra till trygghet för både barn och vuxna.

På det stora hela bedöms planeringsinriktningen med en tät och blandad stadsmiljö med tydliga gång- och cykelprioriterade stråk, innebära positiva konsekvenser för barn och unga jämfört med dagens situation.

MEDBORGARDIALOG

Detaljplanen möjliggör att barnen får tillgång till en torgyta i direkt anslutning till skolområdet. Barnen har haft möjlighet att påverka omfattning och innehåll på torget genom en medborgardialog som anordnades av kommunen. Att barn och unga fått vara med och bestämma innehållet på torget medför förhoppningsvis att platsen nyttjas i större utsträckning än om de inte fått vara med och bestämma något. Att ha barn med i processen kan i sig bidra till att de känner sig stolta över platsen och bidra till ökad trygghet. Medborgardialogen visade att barnen önskar en plats att vara på där de känner sig välkomna. Vidare önskar barnen en plats som utformas med nyckelorden magiskt, grönt/lummigt samt konst.

FOTBOLLSPLANER

Den befintliga fotbollsplanen kommer att ersättas av två nya 7-spelarplaner, en i områdets sydöstra del och en i anslutning till skolan i områdets nordvästra del. Fotbollsplanerna kommer kunna användas för skoländamål under dagtid och för ordnad och spontan fotbollsverksamhet under eftermiddagar/kvällar och helger. Utökningen från en 7-spelarplan till två 7-spelarplaner i området ger utökade möjligheter för fotbollsspel, vilket gynnar spontanidrotten, föreningslivet och vidare ungas hälsa. Uppförandet av bostadskvarteret innebär att området inte kommer att kunna inrymma en 11-spelarplan i enlighet med vad som illustreras i gällande stadsplan. Det innebär att matcher för äldre ungdomar/vuxna inte kommer att kunna spelas i området, vilket är negativt för berörda spelare som får längre resvägar för att utöva sin idrottsaktivitet. Detaljplanen innebär risk för störningar från aktiviteter på och i anslutning till fotbollsplanerna, framför allt vid den sydöstra fotbollsplanen. Detaljplanen har särskilda bestämmelser kring ljud och ljus för att mildra störningar från idrottsverksamheten.

LEK, RÖRELSE OCH REKREATION

Rekommenderat avstånd till närmaste park är enligt Nackas grönstrukturprogram 300 meter. Grönstrukturprogrammet anger också att storleken på parken bör vara minst 1-5 hektar (10 000–50 000 kvadratmeter) för att kunna rymma rekreativa värden som lekytor samt plats för samvaro och platser för lugn och ro. Detaljplanen för Sydvästra Plania uppfyller inte dessa mål, då närmaste parkyta är mindre än 1 hektar samt att avståndet till den är längre än 300 meter. Planförslaget innebär att befintlig fotbollsplan rivs och att två 7-spelarplaner uppförs. Detta är positivt och något som har mycket goda hälsoeffekter. Bollplanerna är inte att betrakta som allmänt tillgängliga för lek, samvaro eller lugn och ro, då användningen är enbart fotboll. I Sickla finns generellt inte mycket parkytor och trycket på de som finns riskerar att bli större och större i takt med att fler bostäder byggs. Sammantaget finns det stor risk att slitaget på allmän och offentlig plats får en stor ökning i takt med att fler och fler bostäder byggs i Sickla. För att motverka detta skulle det behöva anläggas en stadsdelspark som är minst 1-5 hektar.

Park- och naturområden som är relevanta för planområdet:

- Avståndet till Kyrkviksparken från föreslagna bostäder är cirka 300 meter. Den är dock knappt 0,5 hektar och uppfyller därmed inte rekommenderad storlek.
- Vid Atlasvägen (Tallbacken) finns en park på ett avstånd om knappt 400 meter från de föreslagna bostäderna. Parken är knappt 0,5 hektar (5000 kvadratmeter) och uppfyller varken krav på storlek eller avstånd.
- Avståndet till Marcusplatsen från föreslagna bostäder är knappt 800 meter. Marcusplatsen är cirka 0,65 hektar. Förvisso ligger den på kvartersmark, men då den är allmänt tillgänglig är den värd att nämnas.
- Avståndet till Svindersviken från föreslagna bostäder är drygt 800 meter.
- Avståndet till Nackareservatet från föreslagna bostäder är drygt 600 meter.
- Avståndet till Sickla strandpark från föreslagna bostäder är cirka 500 meter. Sickla strandpark är drygt 2,2 hektar (20 200 kvadratmeter) och uppfyller rekommenderad storlek. Dock är det något långt till parken.

Rekommenderad storlek på en förskolegård är enligt Boverket 40 kvadratmeter per barn och som minst 3000 kvadratmeter stor till ytan oavsett antal barn. Den planerade förskolegården på drygt

20 kvadratmeter per barn och en sammanlagd yta på drygt 2000 kvadratmeter når inte upp till den rekommendationen. Nacka kommun ställer inga egna krav på storlek, utan det bedöms från fall till fall beroende på projektets förutsättningar. Värt att sägas är att den föreslagna förskolegården är större än många andra förskolegårdar i Sickla. Vidare ligger lekytan i Sickla strandpark drygt 300 meter från förskolan. Ett rimligt avstånd till en lekmiljö är enligt Välfärd skola Nacka 300 meter. Promenaden till Sickla strandpark från förskolan innebär att Gillevägen behöver korsas men går i övrigt genom ytor utan trafik. Situationen för förskolebarnen förbättras starkt genom närheten till Sickla strandpark och sammantaget bedöms planförslaget skapa goda förutsättningar för en förskola.

Rekommenderad storlek på en skolgård är enligt Boverket 30 kvadratmeter per barn och som minst 3000 kvadratmeter stor till ytan oavsett antal barn. Den planerade skolgården på cirka 11 kvadratmeter per barn och en sammanlagd yta på cirka 9000 kvadratmeter når inte upp till den rekommendationen. Nacka kommun ställer inga egna krav på storlek, utan det bedöms från fall till fall beroende på projektets förutsättningar. Skolbarnen har inte samma möjlighet som förskolebarnen att göra utflykter till kringliggande parker/naturområden så de är i de flesta fall hänvisade till enbart skolgården. De två fotbollsplanerna kan dock nyttjas av skolan. Det finns dock en risk för stort slitage på skolgårdens utemiljöer vilket har tagits höjd för i gestaltningen av skolgården samt i drift- och förvaltningsskedet.

Planerad bostadsbebyggelse möjliggör för en väl tilltagen gemensam gård för de boende. Gårdens storlek skapar förutsättningar för att erbjuda både lugn och ro samt aktivitet och lek.

SKOLOR

I mitten av planområdet finns en idrottshall som uppfördes år 2010 och i planområdets västra del ligger Sickla skola. Skolområdet omfattar fyra byggnader; en förskola samt tre skolbyggnader varav en också inrymmer matsal och kök. Idrottshallen och samtliga befintliga skolbyggnader avses vara kvar. Detaljplanen syftar till att i stort bekräfta pågående användning för Sickla skolas verksamhet. Detaljplanen medför att mindre ytor i väster som idag är planlagda som allmän plats park planläggs för användningen skola, vilket innebär att skolområdet kan utökas något. Aktuell detaljplan möjliggör bland annat ny angöring, sophantering, tillgänglig gångväg och säker väg (trappa) från busshållplats samt mer yta till skolgården och förskolegården.

Behovet av skol- och förskoleplatser som den tillkommande bostadsbebyggelsen medför bedöms inrymmas i befintliga skolor och förskolor. Skolan har idag cirka 450 elever och det kommer att bli ungefär 860 elever i framtiden. Förskolan har sex avdelningar och inrymmer 100 barn. Storlek på skol- och förskolegårdar beskrivs under rubriken ”LEK, RÖRELSE OCH REKREATION” ovan.

TRAFIK

En ny lokalgata föreslås inom planområdet. Lokalgatan planeras med breda gångbanor och gatans utformning uppmuntrar till låga hastigheter för biltrafiken. Barn upp till 12 års ålder får cykla på gångbanor. På grund av de låga trafikflödena och motortrafikens låga hastighet bedöms cykling i blandtrafik vara trafiksäkert för övriga cyklister. Placeringen av cykelparkering i norra delen av planområdet samt i anslutning till torget bidrar till att man kan parkera cykeln utan att behöva cykla i gatan.

Från planområdet tillkommer en koppling till Gillevägen i söder genom tillskapandet av ett torg mellan den nya lokalgatan och Gillevägen. Denna koppling kommer endast vara tillgänglig för gående och cyklister då torget föreslås utformas med bland annat plattläggning, stora planteringar med träd, buskar och perenner samt flera sittplatser. Väster om planområdet förbättras den befintliga gång- och cykelkopplingen mellan Järlaleden och Gillevägen som är en del av det stråk som Nacka kommun benämner ”Vattenstråket” och som planeras gå från Svindersviken till Sickla strand.

En större ombyggnad av Planiavägen och Järlaleden planeras i direkt anslutning till planområdet. Vägarna planeras få bredare cykelbanor och gångbanor samt gatuträd och en mer stadsmässig gestaltning.

På grund av projektets läge i närhet till framtida tunnelbana samt till handel och rekreation förväntas stora delar av resorna för boende i de tillkommande bostäderna kunna ske utan bil. Till närliggande service och handel kommer gångavståndet vara under 200 meter och till bussar under 100 meter samt till tunnelbanan och Saltsjöbanan cirka 400 meter. Även till idrott och skola bedöms flertalet resor kunna göras till fots/med cykel eller med kollektivtrafiken. Ett mindre antal parkeringsplatser planeras längs lokalgatan och på Planiavägen direkt öster om planområdet. Totala antalet parkeringsplatser är dock mindre än det beräknade behovet för idrott och skola. Gällande bilresor till idrott/skola har andra funktioner som torg, idrottsytor, friytor på skolgården och grönska prioriterats högre än parkeringsplatser, vilket innebär att nya resvanemönster kommer att krävas.

SLUTSATSER

Tillskapandet av ett nytt stads kvarter med ny bostadsbebyggelse, lokaler för centrumändamål, nya gator och offentliga platser, ytor för idrott samt möjliggörande av viss utökning av befintligt skolområde bedöms sammantaget ha bra förutsättningar för en god stadsmiljö utifrån ett barnperspektiv. Även skydd av viktiga natur- och kulturmiljövärden samt bekräftande av befintlig skolverksamhet är positivt ur ett barnperspektiv. Detaljplanen innebär att det inte kommer vara möjligt att uppföra en 11-spelarplan vilket är önskvärt från idrottsutövarna. Avsaknaden av en 11-spelarplan på platsen kan få negativa konsekvenser för idrottsverksamheten i stort och för den enskilde individen som får längre resvägar med mera. Det finns en risk att närheten mellan bollplanerna och bostäder kan bidra till negativa konsekvenser för både boende och idrottsutövare. Med de åtgärder som regleras i detaljplanen kring ljus och ljud är kommunens bedömning att befintliga bostäder och tillkommande bostäder inte kommer utsättas för en betydande olägenhet till följd av närheten till fotbollsplanerna.

Området är redan idag väl försörjt med kollektivtrafikmöjligheter vilket kommer att stärkas ytterligare i och med utbyggnaden av tunnelbanan. Gällande aspekterna orienterbarhet och trygghet bedöms planområdets struktur tillföra positiva värden genom bland annat bredare gång- och cykelbanor samt ett nytt torg. Vidare tillskapas en ny nordsydlig koppling genom torget samt förbättrad koppling i form av ”Vattenstråket”. Tillskapandet av bostäder med levande bottenvåningar samt fotbollsplaner vilka har ett stort nyttjande, även kvällstid, ger sammantaget social kontroll under stora delar av dygnets timmar vilket bidrar till stärkt trygghet.

Den största utmaningen bedöms vara att skapa tillräckliga friytor, såväl på förskolegårdar och bostadsgårdar som i det offentliga rummet. Detta kopplas till Nacka kommuns mål i översiktsplanen om att ha världens bästa skola och förskola vilket ställer höga krav på den fysiska miljön. En annan uppenbar risk kopplat till detta handlar om graden slitage vid för lågt friytetal vilket kan kopplas till en rad kommunala mål och riktlinjer.

Vad gäller trafiksäkerhet innebär projektet att nya gång- och cykelvägar byggs och att befintliga förbättras. Kringliggande projekt innebär också att gång- och cykelvägar förbättras. Sammantaget skapar detta goda förutsättningar för barn i området att röra sig till och från skola och fritidsaktiviteter på ett mer trafiksäkert sätt än idag.